

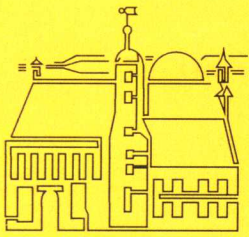
HISTORISCHE KRING
ZUIDHORN

Historische Kring Zuidhorn

december 2011 nr.2

losse nummers
€ 2,50

HISTORISCHE KRING
ZUIDHORN

Historische Kring Zuidhorn

december 2011 nr.2

losse nummers
€ 2,50

Contactblad van de Historische Kring Zuidhorn

Nummer 2 december 2011

Bestuur van de HKZ

Voorzitter *G.J.Bosma*

Secretaris *E.Mobach-Visser* e-mail: *secretarishkz@gmail.com*

Penningm. *P.Jonkman*

Overige leden: *A.W. Teelken, W. Renkema, G. van Agteren-Birza*

Archief *W. Renkema*. Het archief bevindt zich in het gemeentehuis

Website *www.historischekringzuidhorn.nl*

Redactie

Nico Attema 502896 *attemasiek@kpnplanet.nl*

Piet Helmus 528455 *piethelmus@home.nl*

Wiebe Renkema 505934 *wieberenkema@zonnet.nl*

Inhoud

Van de voorzitter.....	blz. 3
Scheepswerf Barkmeijer Brittil.....	blz. 4
Met de metaaldetector op pad.....	blz. 10
Boer Aalfs verhuist per trekschuit.....	blz. 11
Uit het fotoarchief van Arnold Wegman.....	blz. 13
Grafstenen van de bewoners Hanckema.....	blz. 15
Eiber terug op de Eiberhof.....	blz. 18
Pastoor J.M.J. Waterkamp.....	blz. 21
Het 'ongeluk' van bakker Venekamp.....	blz. 23
Mijnheer Jan.....	blz. 26
Mien olle dörp.....	blz. 31

Foto omslag: bovenste foto de Nieuwstraat met rechts het café van Grietje Wieringa en onderste foto smederij Fokkens in de Langestraat te Noordhorn.

Van de voorzitter

In het introductienummer van onze periodiek heb ik de wens uitgesproken dat dit geesteskind van de HKZ in een behoefte zou voorzien.

Nu we een jaar verder zijn, kunnen we vaststellen dat de periodiek enthousiast is ontvangen.

Er waren veel positieve reacties en de losse verkoop was een succes. Er moesten zelfs extra exemplaren worden bijgedrukt.

Financieel konden we het rond krijgen. Dit alles is voor redactie en bestuur een stimulans om door te gaan op de ingeslagen weg.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om een misverstand weg te nemen. Het blijkt namelijk niet voor iedereen duidelijk te zijn, dat de **Z** van HKZ staat voor de **oude gemeente** Zuidhorn en niet voor het **dorp** Zuidhorn.

Vóór de herindeling bestond de gemeente uit de dorpen Zuidhorn, Noordhorn en Briltill. Dat Zuidhorn in de loop van de tijd het grootste dorp is geworden is niet van belang, zeker niet uit historisch oogpunt.

Met nadruk willen wij als bestuur er op wijzen dat wij ons bezig houden met de historie van **alle** dorpen van de voormalige gemeente Zuidhorn.

Ter illustratie het volgende:

- In alle tot nu toe verschenen uitgaven van de HKZ komen de drie dorpen evenredig aan bod.
- Er staat een fotoboek op stapel over Zuidhorn, Noordhorn en Briltill
- Er zijn plannen voor een historisch getint gidsje met wandel- en fietsroutes door de hele voormalige gemeente Zuidhorn.
- Het is de bedoeling dat in de loop van volgend jaar een boek verschijnt over een eeuw Noordhorn, op basis van brieven van schoenmaker Martijn Hes..

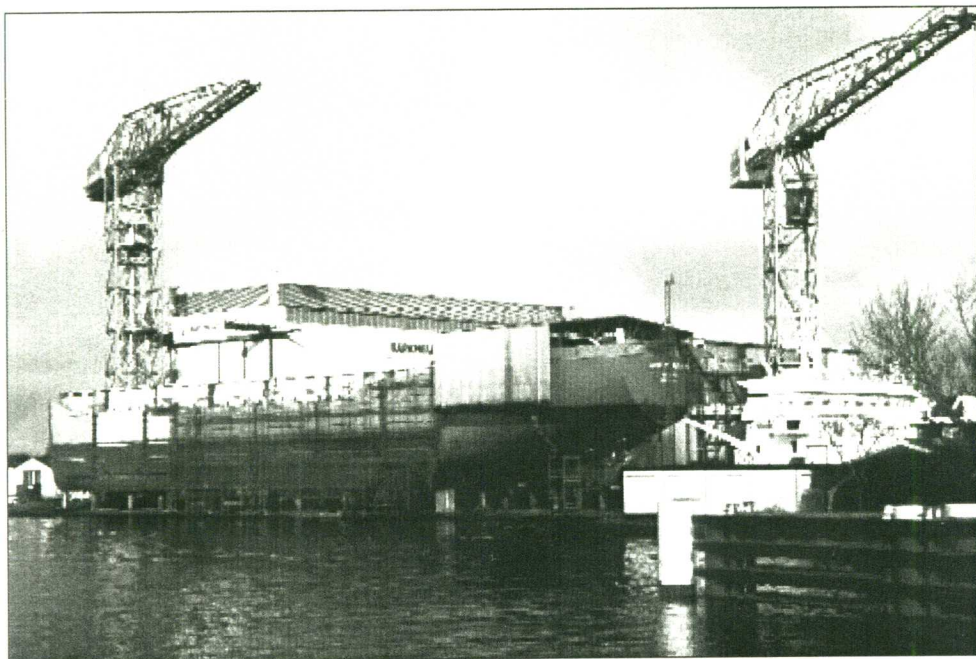
Op 28 oktober j.l. heeft mevr. C.van Hoogen-Brink 400 originele ansichtkaarten en 700 foto's van Noordhorn, Zuidhorn en Briltill overgedragen aan de HKZ. Het is haar wens, dat deze verzameling voor een breed publiek beschikbaar wordt gesteld.

Ook enthousiast geworden door dit alles en wilt u een bijdrage aan de periodiek leveren, neem dan contact op met de redactie.

Nog geen lid? Van harte welkom,

Geeuwke J. Bosma

Scheepswerf Barkmeijer te Brittil

Afb.1 Scheepswerf Barkmeijer Shipyards in Stroobos

Bij het zien van een flink bedrijf als Barkmeijer Shipyards in Stroobos (afb. 1), op de grens van Friesland en Groningen waar het van Starkenborghkanaal Prinses Margrietkanaal gaat heten, gaan mijn gedachten als vanzelf naar Brittil en het Hoendiep waar ooit ter hoogte van het zgn. Parkplan West óók een scheepswerf van Barkmeijer lag. En in mijn verbeelding zie ik het Stroobosser silhouet aan het Hoendiep oprijzen. Een droombeeld, ik geef het toe, maar dan wel één met een hoog realiteitsgehalte. Want wanneer Alle Barkmeijer in 1934/35 nu eens anders had besloten en tóch met zijn werf was doorgedaan ? Dan hadden wij nu mogelijk een plaatje als hierboven bij Brittil kunnen maken. Zoveel scheelde dat allemaal niet. Immers, tussen Barkmeijers werf en het van Starkenborghkanaal liggen maar één brug en een stukje Hoendiep van hooguit 500 meter. Dit nieuwe kanaal was in 1935 immers bijna klaar. Op 15 augustus 1931 was de eerste spade de grond in gegaan en op 5 november 1938 werd deze belangrijke vaarweg officieel in gebruik genomen in aanwezigheid van onze toenmalige koningin

Wilhelmina. Er zijn vast wel inwoners van onze gemeente die het nog op hun netvlies hebben. Een vorstin komt hier immers niet dagelijks langs.

Familie Barkmeijer

Alle Barkmeijer behoorde tot de derde generatie Barkmeijers, sinds zijn directe voorvader Gerrit Jans Berkmeijer, samen met zijn broer Berend, uit het Duitse Neuenhaus in het Graafschap Bentheim zijn geluk in ons land ging beproeven. De familienaam is rond die tijd om onbekende reden veranderd van Berkmeijer in Barkmeijer.

Na een tussenstop in de Groninger veenkoloniën en een korte loopbaan als scheepstimmerman op een werf van zijn oom in Sappemeer, heeft deze Gerrit Jans Barkmeijer stamvader zich aanvankelijk in Leek gevestigd en daar een scheepswerf gerund.

In 1839 kocht hij een stuk land en een boerderij op Brittil, ongeveer halverwege de beide bruggen over het Hoendiep.

Welke motieven hij had voor deze vestigingsplaatskeuze is niet met zekerheid te achterhalen. Vermoedelijk speelden de volgende overwegingen een rol: het Hoendiep was een belangrijk vaarwater dat Groningen met het westen van Nederland verbond.

Er was een houtzaagmolen in de buurt en wellicht gaf het feit dat Gerrit Jans' vrouw uit Zuidhorn kwam, uiteindelijk wel de doorslag bij zijn besluit.

Scheepswerven van de Barkmeijer dynastie

Net als de naam Bodewes is die van Barkmeijer in Groningen en Friesland een begrip op het gebied van scheepsbouw.

Diverse telgen uit de familie stichtten in de loop van ruim honderd jaar een waar net van scheepswerven in noord Nederland.

Nietap en Brittil waren dus de eerste, opgericht door Gerrit Jans.

In de daaropvolgende decennia bouwden zonen en kleinzonen Barkmeijer scheepswerven in de volgende plaatsen.:

Stroobos 1845 (Douwe Jans), Groningen eveneens in 1845 (Alle Gerrits).

Birdaard 1875 (Jan Douwes), Aalsum bij Dokkum 1883 (Gerrit Douwes), en

Sneek (1889 Gerrit en Jan Berends).

Tenslotte nog namen twee kleinzonen van Douwe Barkmeijer van Stroobos in 1930 de werf van de firma Smit in Vierverlaten over.

Al deze werven, op die van Stroobos na, zijn inmiddels verdwenen.

Afb. 2 Foto uit begin jaren 30. Duidelijk te zien is dat er vier 'luxemotors' in aanbouw liggen van verschillend formaat. O.a. werden daar gebouwd de Trio en Harmonie voor de broers Visser uit Veendam. Deze schepen voeren onder Klasse S.I. in de Wad- en Sontvaart.

'Onze' werf (afb. 2), was naar huidige maatstaven gerekend, niet opvallend groot, maar hij was in zijn tijd een werf van naam.

Er waren twee hellingen en er kon aan meerdere schepen tegelijk worden gebouwd. De eerste ijzeren binnenvaartjalk liep hier van stapel ! Evenals een groot aantal tjalken en roefschepen dat tot op de huidige dag varend door het leven gaat onder de algemene betiteling : 'skûtsje'.

Volgens kenners zagen de Barkmeijer schepen er mooi uit en konden ze goed zeilen. Het is niet met zekerheid vast te stellen hoeveel van deze op Brittil gebouwde scheepjes er nu nog echt varen, maar het moet een behoorlijk aantal zijn; zeker enkele tientallen.

Van zeven hier gebouwde 'skûtsjes' heb ik recente foto's kunnen achterhalen, waaronder die van de Linquenda van de eigenaren Ruiters en van Wateringen (zie afb.3)

De Skûtsjes van Barkmeijer

Er zullen weinig Nederlanders zijn die nog nooit van 'skûtsjesilen' hebben gehoord, de bekende spectaculaire meerdaagse zeilwedstrijd tussen een aantal (klassieke) voormalige vrachtschepen op de Friese meren, midden in de zomervakantieperiode.

Minder bekend is het feit dat een aantal van deze klassieke zeilschepen in Brittil gebouwd is. Skûtsje is de oorspronkelijk Friese benaming voor een klein tjalkachtig schip bestemd voor de vrachtaart op de - vooral noordelijke - binnenwateren. Het laadvermogen bedroeg aanvankelijk als regel tussen de 15 en 20 ton. In latere jaren werden er skûtsjes gebouwd met een maximum van wel 55 ton met een lengte van 20 meter en een breedte van 4 meter. Dat deze scheepjes nu nog steeds varen is wel een bewijs voor het feit dat ze degelijk werden gebouwd. Sommige van deze, de eeuwen trotserende, bootjes hebben of hadden als eigenaar een bekende Nederlander, o.a. 'De Nieuwe Zorg' een 34 tons roefschip uit 1908. Dit schip was in het bezit van de in 2005 overleden Wim Duisenberg, toenmalig directeur van de Europese Centrale Bank.

Afb.3 De Tjalk Linqienda begon zijn leven in 1903 onder de naam De Goede Trouw. Op de foto is te zien dat dit skûtsje nu als motorjacht met een lange roef door het leven gaat – meer dan honderd jaar oud.

Een vraag: hoeveel van deze schepen werden er in Brittil te water gelaten? Bij het raadplegen van de site 'Skûtsjeshistorie' kwam ik tot een totaal van 81 tjalken dat in Brittil van stapel liep. Deze schepen werden tussen 1887 en 1926 gebouwd en opgeleverd. Daarvan waren drieënvijftig roefschepen, zeventien tjalken en één was een veerschip; een vaartuig met aanzienlijk kleinere afmetingen. Daarnaast werden ettelijke schepen, die hier of elders gebouwd waren, voor onderhoud en

reparatie op de helling getrokken. Deze activiteit vormde ook een belangrijke bron van inkomsten.

Bouwkosten

Nog één laatste vraag: hoeveel kostte een Barkmeijer skûtsje 100 jaar geleden?

Er zijn gegevens bewaard gebleven van de 'Hoop op Welvaart' van 48 ton uit 1914 die werd aangekocht voor een bedrag van f. 3.000,-- Met het weekloon van f. 6,-- voor een werfarbeider heb je die som niet snel bij elkaar. De nieuwe eigenaar betaalde echter maar f.1.300,-- omdat hij een roefschip uit 1902, met de dezelfde naam, inruilde voor zijn nieuwe aanwinst.

Kennelijk werd er door Alle Barkmeijer dus ook wel in schepen gehandeld. In sommige jaren werd een schip gebouwd dat pas veel later een eigenaar kreeg, zoals de 'Onderneming' die op 29 oktober 1910 is geregistreerd en pas op 14 september 1932 een eigenaar kreeg: K. Boom te Oostermeer. Hij gaf het de naam 'Nooit Volmaakt'.

En dat was niet het enige schip dat op voorhand gebouwd werd. In het topjaar 1910, met acht nieuwe schepen, bouwde Barkmeijer vijf schepen voor eigen rekening, die een tijd later pas werden verkocht.

Schepen bouwen en schepen verkopen zijn twee

Een schip bouwen of een schip verkopen; dat waren dus twee verschillende dingen! Het kwam nogal eens voor dat op een en dezelfde dag meerdere schepen een – eerste – eigenaar vonden. Deze hadden dan allicht reeds een tijdje op een eigenaar liggen wachten. Dit bouwen voor eigen rekening (e.r.) deed de werfeigenaar vast niet met de bedoeling om een rederij te beginnen ! Maar, zoals we reeds zagen: gebouwd is nog niet verkocht. In 1896 bijvoorbeeld vonden negen schepen een eigenaar, in 1903 zeven stuks en in 1909 acht.

Dit waren dan ook topjaren. In de volgende negen jaren werd er niet meer dan één schip aan het schepenbestand van de Nederlandse binnenvaartvloot toegevoegd.

Gedurende de eerste wereldoorlog werden lange tijd in Brittil geen schepen gebouwd.

Overige scheepsbouw / Andere scheepstypen

Het zal duidelijk zijn: de productie van de skûtsjes is niet het hele verhaal ! Bij lange na niet ! Naast de reeds genoemde eenentachtig roefschepen, tjalken en meerdere bolschepen en pramen, werden op Briltil verscheidene andere schepen gebouwd. Af en toe een snik, een boot voor eigen - dagelijks - gebruik, een vroeg motorschip, een blusboot voor de haven van Delfzijl, een zandzuiger of een klipper. En ongetwijfeld zal menig beurtschipper hier zijn boot hebben gekocht: een beurtschipperboot, met motor ! Een novum want de meeste genoemde vaartuigen werden tot dan met zeilen uitgerust. En sommige kregen ook na de invoering van de dieselmotor nog steeds zeilen.

Zeeschepen uit Briltil

Om het beeld compleet te maken, er zijn op Briltil zelfs zeeschepen gebouwd! Uit gegevens die ik in het Barkmeijer archief vond maak ik op dat er van 1906 tot 1912 in ieder geval negen zeeschepen zijn opgeleverd. Te weten vijf koftjalken en vier schoeneraken. Eén daarvan, de koftjalk Noordzee van 230 ton uit 1906, behoorde tot de grootste van de Groninger kustvaartvloot. Een ander, de schoeneraak Rensina II, was eigendom van de in Briltil wonende schipper P. Eppinga.

Naar alle waarschijnlijkheid is dit het enige zeeschip ooit dat de thuishaven 'Zuidhorn' in sierlijke letters op het buitenboord geschilderd kreeg.

In 1930 heeft Barkmeijer het zelfs aangedurfd om een heuse kustvaarder te bouwen, de Mercurius. Dat gebeurde in opdracht van kapitein Holscher, de latere oprichter van 'Scheepvaartbedrijf Holscher', een rederij met meerdere schepen. De Mercurius heeft de tweede wereldoorlog niet overleefd. Het is varend onder Duitse vlag op de rivier de Donau, kapot gebombardeerd.

Tot slot

Ergens in de crisisjaren is de werf op Briltil opgehouden te bestaan. Hij ging niet failliet, hij werd niet verkocht of overgedaan aan een familielid maar op een dag werd er, waarschijnlijk bij gebrek aan nieuwe opdrachten, geen nieuwe kiel meer gelegd .

En alles wat nu nog herinnert aan de tijd van de Barkmeijers is de boerderij met een insteekhaventje dat een vroegere scheepshelling markeert.

Piet Helmus.

Met de metaaldetector op pad

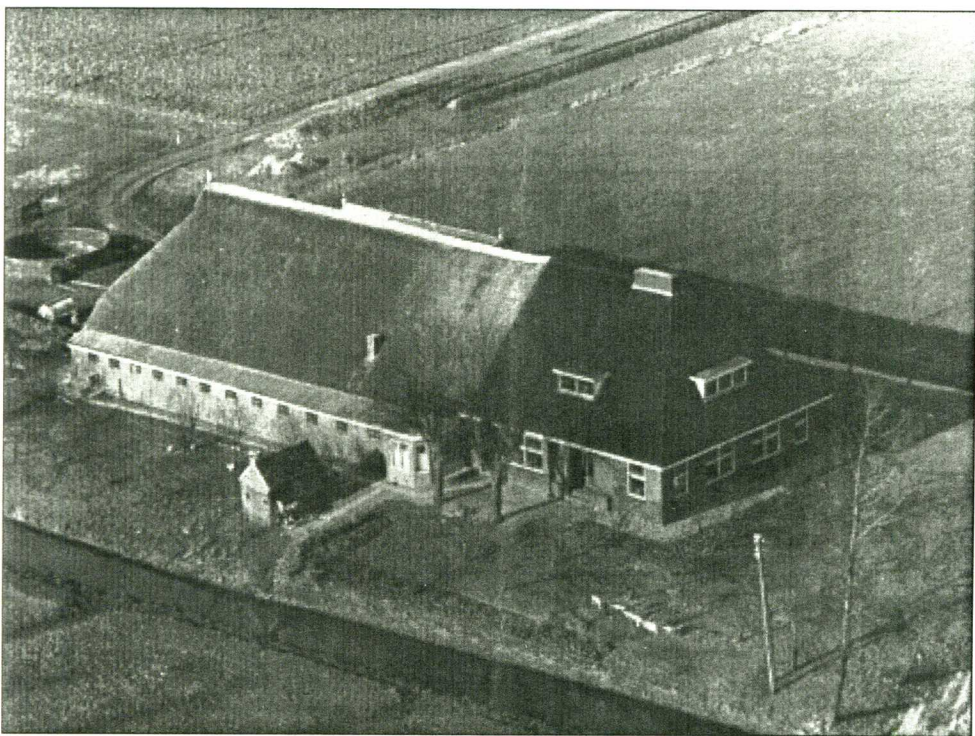
Historische vondsten: o.a. geldstukken (duiten, stuivers en centen), geweerkogels (musketkogels en geweerkogels), gewichten, loodjes, vingerhoedjes enz

Enthousiast gemaakt door een collega, die mij zijn muntenverzameling liet zien. gevonden met een metaaldetector, heeft ondergetekende enige jaren geleden zelf ook een metaaldetector aangeschaft. Samen met mijn zoekmaat Herman Scholte zoeken we regelmatig in en rondom Noord- en Zuidhorn zoals b.v. de uitkomende grond t.b.v. de riolering van de Jellemaweg, Nieuwstraat en Molenstraat. Hier vond ik vooral koperen munten uit de Republiek van de Zeven Provinciën, uit de periode 1571 – 1800, en wel met name duiten (vergelijkbaar met onze cent). Elke provincie sloeg destijds zijn eigen munt met daarop de provinciennaam vermeld.

Weet u een interessant gebied of weiland om te zoeken, misschien uw achtertuin, meldt het aan de redactie of aan ondergetekende.

Kees Beeftink, tel 505619

Boer Aalfs verhuist per trekschuit van Schuilenburg naar Noordhorn

Afb. 1. Boerderij Aalfs op Oxwerd, ten westen van Noordhorn, omstreeks 1940.

Mijn opa Thomas Aalfs woonde met zijn vrouw Renske de Hoop tot 1913 in het gehucht Schuilenburg in een boerderijtje ten noorden van het dorp It Heechsân nabij Drogeham in de provincie Friesland. Waarschijnlijk was het een klein boerderijtje met weinig land en had men geringe uitbreidingsmogelijkheden. Opa zocht een grotere boerderij en meer ha land. Daniël Jans de Hoop, een zwager van opa was hiervan op de hoogte. Omdat de omgeving van het Westerkwartier hem bekend was, hij woonde namelijk eerst te Faan bij Zuidhorn en later te Garnwerd, hoorde hij dat er op Oxwerd de boerderij met 32 ha land van de fam. Iwema publiek zal worden verkocht op 28 januari 1913. In opdracht van mijn opa deed zijn zwager Daniël Jans een bod op de boerderij van f 56.025,- en werd daarmee de hoogste bieder en eigenaar (afb. 1) In hetzelfde jaar vond de verhuizing plaats naar Oxwerd.

De verhuizing

De boerderij van mijn opa en oma te Schuilenburg lag dicht bij het Kolonelsdiep, het latere Prinses Margrietkanaal en de boerderij op Oxwerd lag dicht bij het Hoendiep, nu het Van Starckenborghkanaal, een afstand over het water van ca. 22 km. Het lag dan ook voor de hand om de verhuizing per trekschuit uit te voeren. Huisraad en vee (ca. 24 koeien) werden te Schuilenburg in één of wellicht twee trekschuiten ingeladen en door paarden naar de omgeving van de nieuwe boerderij getrokken. De vaartocht ging via het Kolonelsdiep, de sluis te Gaarkeuken en het Hoendiep tot aan de brug scheeftil over het Niezijlsterdiep (afb.2). Door deze brug het Niezijlsterdiep op, onder de spoorwegbrug door tot aan het elektrisch gemaal van de Oxwerder molenpolder. Tot 1910 was dit gemaal een wipmolen, die stond op het land van de boerderij. Vee en huisraad enz. konden dus via eigen land naar de boerderij worden gebracht.

Afb.2 Het Hoendiep met toegang naar het Niezijlsterdiep en het land van boerderij Aalfs

Het gemaal

Het elektrisch gemaal wordt vanaf 1913 beheerd door de familie Aalfs. Vroeger zette men de pomp na 22.00 uur aan i.v.m de goedkope nachtstroom.

Tenslotte

Bijna 100 jaar, en vier generaties lang, boeren de Aalfs nu al op Oxwerd.

Jelle Aalfs

Uit het fotoarchief van Arnold Wegman
Het winkelpand van modezaak De Raad

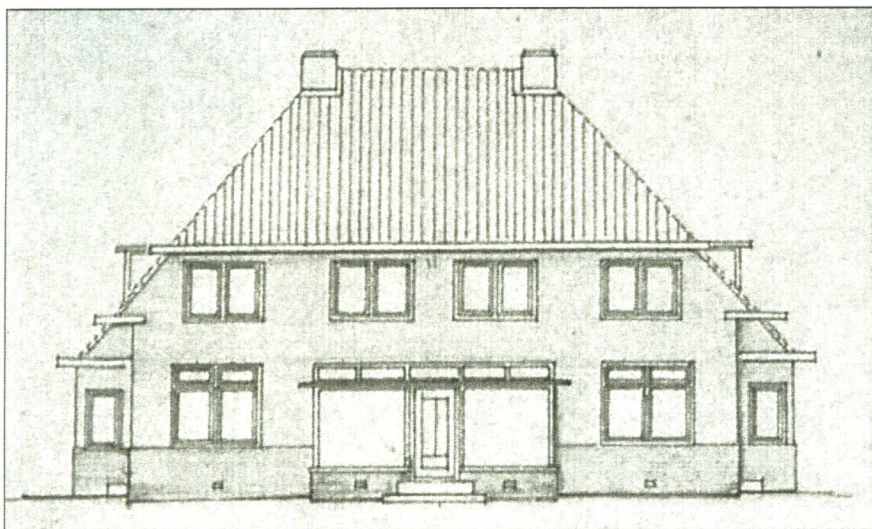

Afb. 1

Voorheen stond op dit perceel villa Vredelust (afb.2), die bewoond werd door de familie Heeringa. Gossewinus Heeringa had samen met zijn zwager Fridzer van Weerden een bedrijf in wijn en gedistilleerde dranken. Het bedrijf stond tegenover hun woning op de hoek van de Frankrijkerlaan-Boslaan, waar nu drukkerij Hekkema is gevestigd. Later woonde de familie Lijfering er tot 1973. Ik was een jaar of 11 en zat op de lagere school en kan me nog herinneren dat de familie de Raad de winkel opende. Een zaak die nu dus, na 38 jaar is dichtgegaan.

Afb 2 Villa Vredelust van de familie Heeringa

Afb.3

Nadat de Villa Vredelust was afgebroken liet Alse Kamstra in 1934 het huidige pand bouwen met daarin, links en rechts van de winkel, een woning voor hem en zijn zoon (zie tekening afb.3). Het oorspronkelijke aanzien van de gevel is onlangs voor een deel hersteld. (afb.4)

Afb.4 Buitengevel pand in bijna oorspronkelijke staat hersteld . Vergelijk met afb.3

Grafstenen bewoners van de Hanckemaborg zien er weer spik en span uit

De restauratie van in totaal elf grafstenen van oud-bewoners van Hanckema is in juni 2011 voltooid. In het voorjaar van 2010 startte op initiatief van de Hanckemacommissie van de H.K.Z. het herstel van vijf grafstenen bij de NH kerk in Zuidhorn. Deze actie past bij de hoofddoelstelling van de commissie om de geschiedenis van de in 1877 afgebroken Hanckemaborg levend te houden. Deze grafstenen zijn van Josina Clant-Bindervoet en enkele van haar familieleden. Nauwelijks was nog te lezen dat hier Hanckemabewoners begraven lagen

Afb. 1 Henk Blink nauwgezet aan de slag bij de N.H. kerk

De namen, data en wapens zijn weer goed te zien, dankzij het restauratiewerk van de heer Henk Blink (afb.1) uit Zuidhorn. Na Blinks geslaagde restauratie, is in oktober 2010 het herstel van zes grafstenen op de begraafplaats aan de Jellemaweg in Zuidhorn gestart. Het gaat hier om de graven van leden van de familie Bindervoet, nakomelingen van Josina Clant-Bindervoet en Pieter

Bindervoet en hun echtgenoten. Ze zijn overleden tussen ongeveer 1850 en 1920. Deze graven waren in behoorlijk slechte staat, maar Jilke Kooyenga en Bart Vrolijk (afb.2) restaureerden de grafstenen vaardig. Ze hebben hier, door de weersomstandigheden, ruim een half jaar de tijd voor genomen. In enkele stenen zaten grote scheuren. Deze zijn hersteld met een materiaal dat niet verwerkt kon worden onder de vijf graden Celsius, vandaar dat het werk gedurende de wintermaanden stil lag. De zware stenen zijn met een knipweg gelicht, zodat spanbanden onder de stenen door getrokken konden worden. Deze spanbanden hielden de delen bijeen tijdens het drogen van de epoxylijm.

De stenen zijn grondig schoon gemaakt; vogelpoep, mos en algen zijn verwijderd. De letters zijn opnieuw geveerd en daardoor weer leesbaar. Beide Zuidhorners hebben ervaring met dit werk. Bart Vrolijk deed een cursus bij Landschapsbeheer Groningen en Jilke Kooijnga die al jaren graven onderhoudt. Hij woont dan ook naast de begraafplaats aan de Klinckemalaan.

Naar aanleiding van dit project is Bart Vrolijk zelfs gevraagd als supervisor bij een restauratieproject op de begraafplaats van Kommerzijl.

Afb.2 Bart Vrolijk (l) en Jilke Kooijnga (r) voor de gerestaureerde graven.

Rabobank

Zoek het niet te ver haal het bij de Zevenster

- **Diervoeders**
Honden, Katten, Knaagdieren, Vogels en Kippen
- **Diverse Tuinbenodigheden**
Kunstmest, Kalk, Potgrond, Koemestkorrels
- **Patura afrastering**
- **Werk schoenen, Klompen, Laarzen en Overall's**
- **Farming Toys speelgoed voor uw kinderen**
Siku, Britains, Joal en Bruder (Gratis catalogus af te halen)

De Zevenster
Kuipers v.o.f.
De Gast 82 – Zuidhorn
Tel. 0594-502074

www.pijker.nl

- ▶ Verkoop nieuwe en gebruikte auto's
- ▶ Reparatie, onderhoud en APK van alle merken
- ▶ Avia tankstation met bediening

Toyota dealer

Langestraat 22 Noordhorn
Tel. 0594-507850

OPTIEK

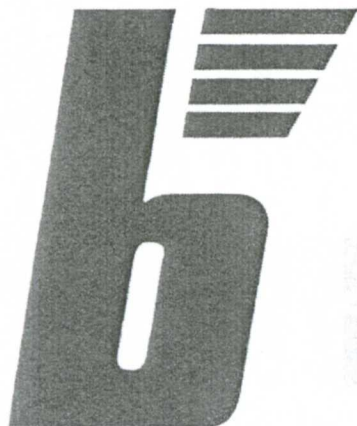
Hoofdstraat 23 ZUIDHORN Tel: 0594-500277

Administratiekantoor

Rossing

www.rossingadm.nl

BURGLER

TRANSPORT BV

Industrieweg 2a
9804 TG Noordhorn
Telefoon (0594) 50 25 33
Fax (0594) 50 23 93
www.burgler.nl

**Gespecialiseerd in het vervoer
van vloeistoffen**

Dierenspecialzaak
Tuinbenodigdheden
Hengelsport
Vrijtijdsartikelen.

Dorpsvenne 5 / Nieuwstraat 3
Tel.: 0594 502502
Fax: 0594 507649
(We bezorgen gratis)
e-mail: ahcwegman@cs.com
www.arnoldwegman.nl

**Tegen inlevering van deze advertentie 10% korting op uw aankopen
(geldt niet voor aanbiedingen)**

TWEEWIELERHUIS S. DE VRIES

Noorderweg 2
9804 RM Noordhorn
0594-502066

Bezoek ook onze website:

www.devriestweewielersnoordhorn.nl

Kleioskoop

erfgoededucatie

Historisch onderzoeksbureau van Bernardine Beenackers

Gespecialiseerd in: educatieve projecten en cultuurhistorische publicaties voor een breed publiek.

Admiraal Helfrichstraat 10
9801 EM Zuidhorn
Tel. 0594-503365
E-mail kleioskoop@planet.nl
www.kleioskoop.nl

Autobedrijf

Freddy van der Veen

Nieuwe en gebruikte auto's

Handelsweg 19B
9404 TK Noordhorn-Zuidhorn
Tel. 0594 - 502 433 / 502 414
Fax 0594 - 500 044

Universeel reparatiebedrijf

www.freddyvanderveen.nl

Uw adres voor: beplanting · bestrating · tuinhout · kamerplanten · decoratie · potten voor binnen en buiten · bemesting · gereedschap · dierbenodigdheden · vijverartikelen

Handelsweg 6
Noordhorn
Tel. 0594-507125
www.frankmeester.nl

'Rijke Stinkerds'

De grafstenen herinneren aan de bewoners van de borg Hanckema, maar ze markeren tevens de veranderingen van de afgelopen eeuwen in het begraven. Van oudsher werd begraven rondom de kerk, op het kerkhof. Rijke en belangrijke mensen werden echter tot rond 1800 in de kerk begraven. In grafkelders of onder de kerkvloer.

In veel oude kerken zijn de grafstenen in de kerkvloer nog te zien. Dat begraven in de kerk leidde echter wel tot stankoverlast (de term 'rijke stinkerds' vindt hier zijn oorsprong) en tot verzakkingen van de kerkvloer. Ook ging men anders denken over de gevolgen voor de volksgezondheid. Daardoor kwam er langzamerhand een einde aan het begraven in de kerk en in 1827 werd het officieel, bij Koninklijk Besluit verboden. Iedereen werd voortaan op het kerkhof begraven. Rijke mensen konden zich alleen nog door middel van een mooie grafsteen onderscheiden van de gewone mensen.

Kerkhof

Toen Josina Clant in 1833 stierf kreeg zij geen ontheffing om in de kerk begraven te worden. Zij heeft een mooie plaats gekregen op het kerkhof, aan de noordkant vlakbij de kerkmuur. In de decennia erna zijn daar nog vier familieleden ter aarde besteld.

Begraafplaats buiten bebouwde kom

In de loop van de 19^e eeuw werden begraafplaatsen steeds vaker buiten de bebouwde kom aangelegd vanwege de veranderende ideeën over gezondheid en hygiëne. De begrafeniswet van 1869 bepaalde dat nieuwe begraafplaatsen minstens 50 meter buiten de bebouwde kom van de gemeente moesten worden aangelegd. In Zuidhorn kwam die nieuwe begraafplaats aan de huidige Jellemaweg, die toen Achterweg heette.

Dit is de plek waar de zes gerestaureerde graven van de leden van de familie Bindervoet zich bevinden. Inmiddels wordt in Zuidhorn begraven op een grote begraafplaats aan de Klinckemalaan. Daar zijn geen Clants of Bindervoeten meer te ontdekken.

Els van den Berg, Hanckemacommissie

Foto's van Ettelies Mobach:

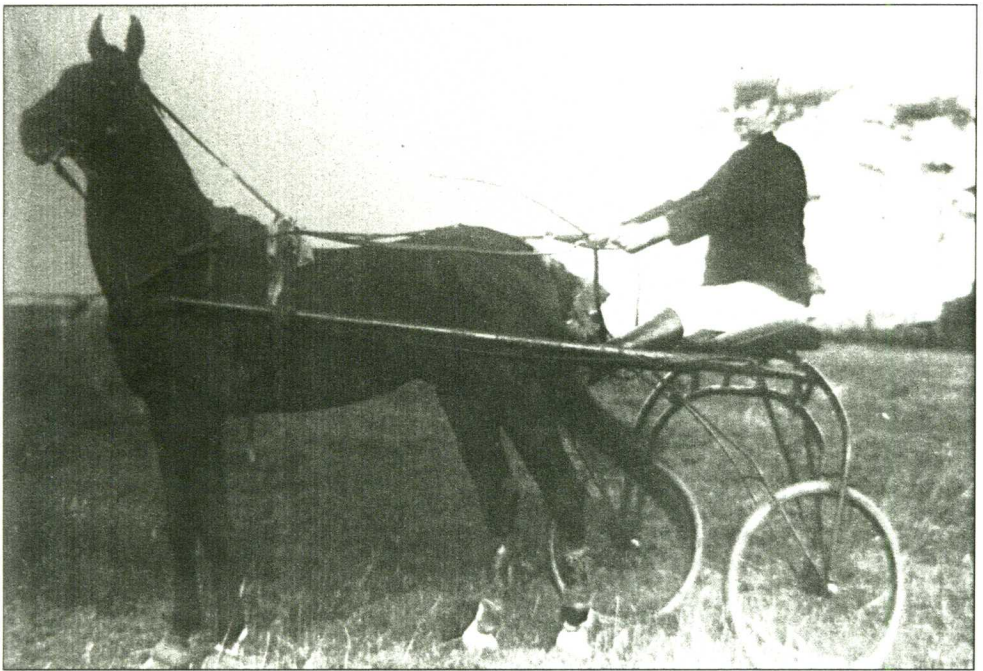
Eiber terug op de Eiberhof

Afb.1 Op vrijdag 17 juni 2011 was na vele jaren weer een ooievaar waar te nemen op De Eiberhof. Het zou natuurlijk helemaal prachtig zijn als er ook weer door ooievaars zou worden gebroed op de ooievaarspaal die nog steeds de tuin bij De Eiberhof siert.

Op de plaats van serviceflat 'De Eiberhof' stond blijkens de eerste kadasterkaart van Zuidhorn uit 1820 een herberg met de naam 'De Nieuwe Aanleg'. In 1866 verkocht Enna Hillegonda Geertsema van Sjallega van Sjallega deze herberg met bijbehorend perceel voor fl. 6.400,- aan Pieter Bindervoet en zijn echtgenote Niessien Homan.

Het perceel omvatte het gehele terrein tussen de Frankrijkerlaan, de Hoofdstraat, de Nieuwstraat en de Molenstraat. De familie Bindervoet liet de herberg slopen om op die plaats een villa te bouwen.

Afb.2. Petrus Bolt van Hoogemeeden, die in 1920 de Eiberhof kocht. Hier in 1900 gefotografeerd met zijn paard Mondragon. Petrus was net als zijn zoon Jan een 'paardenman' in hart en nieren.

In 1920 hebben de erven Bindervoet de villa verkocht aan de familie Bolt. Na het overlijden van haar man in 1922 heeft mevrouw D. Bolt-Siccama met haar twee zonen het huis uiteindelijk in 1924 betrokken. Het was aan drie zijden omringd door een brede gracht en aan de achterzijde werd het perceel door een muur gescheiden van de Molenstraat. De villa was omzoomd door bomen, o.m. door vier grote kastanjabomen aan de voorzijde. En het perceel kende twee vijvers, waarvan er nu nog een te zien is. Tussen huis en tuinmuur lag een grote boomgaard. Als de appels rijp waren werden deze door één van de zonen Bolt na schooltijd uitgedeeld aan de kinderen die op de school aan de Frankrijkerlaan zaten.

In de appelhof bevond zich een ooievaarsnest op een hoge paal. Dit was destijds voor mevrouw Bolt-Siccama de reden om haar villa de naam 'Eiberhof' (eiber betekent ooievaar) te geven. In die tijd waren er ieder jaar ooievaars op het nest en volgens overlevering was hun geklepper over heel Zuidhorn te horen. Ook hebben veel Zuidhorners destijds kunnen genieten van de 'vlieglessen' die de

ooievaars hun jongen gaven.

Het mooie huis met dubbel koetshuis is helaas in 1971 gesloopt om plaats te maken voor de serviceflat met dezelfde naam. Op vrijdag 17 juni 2011 was na vele jaren weer een ooievaar waar te nemen op De Eiberhof. Het zou natuurlijk prachtig zijn als er ook weer door ooievaars zou worden gebroed op de ooievaarspaal die nog steeds de tuin bij De Eiberhof siert.

Afb.3 De Eiberhof kort voordat het huis gesloopt werd in 1971

Ettelies Mobach-Visser

Bron: 'Herinneringen aan Zuidhorn' van J. De Wit. (Uitgave van de Historische Kring Zuidhorn, in samenwerking met Drukkerij Hekkema)

Uit het archief van garagebedrijf Birza

Pastoor J.M.J Waterkamp

Meer dan 100 jaar hebben drie generaties Birza zich in het dorp Zuidhorn bezig gehouden met de handel in auto's, motoren en fietsen en taxivervoer. Er is veel bewaard gebleven en tentoongesteld in de panden aan de Jellemaweg. Ondergetekende heeft samen met Coos Birza zijn herinneringen van het bedrijf opgeschreven. In dit en in de volgende periodieken zal aan zijn verhalen aandacht worden besteed.

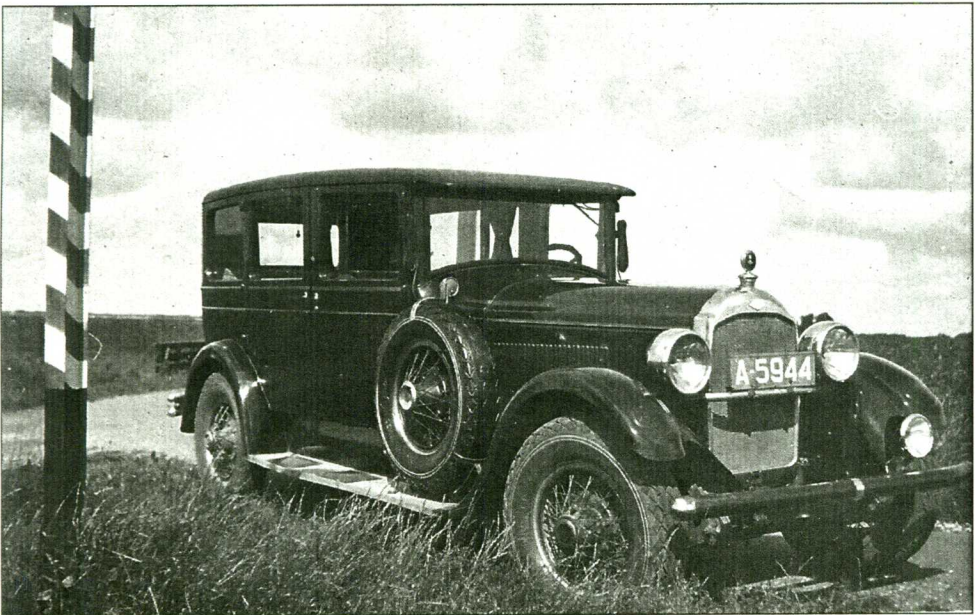
Afb.1 De Rooms-katholieke kerk aan de Gast zoals die er vóór 1929 uitzag

In 1844 werd aan De Gast een kerk met pastorie gebouwd voor de Rooms-katholieken van Zuidhorn en omgeving, naar een ontwerp van architect Crone uit Groningen. De inventaris voor de kerk kwam uit de oude kerk van Aduard en het altaar uit de Jezuïtenkerk aan het Hooge der Aa, die aan St.Jozef was gewijd. De parochie van Zuidhorn kreeg daarom ook de naam Sint-Jozefparochie. In 1929 werd het kerkgebouw gerestaureerd en werd de pastorie vervangen. In Hoogkerk was in 1928 ook een kerk gebouwd, de Sint-Theresiakapel, die onder de Sint-Jozefparochie viel. De pastoor van Zuidhorn moest dus in twee kerken voorgaan.

Pastoor van de parochie was in de periode 1936 – 1938 dhr. J.M.J. Waterkamp. Hij bezat geen auto en was dus aangewezen op taxivervoer. In die tijd werd in

Zuidhorn het taxivervoer uitgevoerd door garage Kamp aan de Hoofdstraat en garage Birza aan de Jellemaweg. Omdat ook de kerk op zijn geld moest passen, vroeg pastoor Waterkamp aan beide garages in juli 1936 om een offerte uit te brengen voor de ritten naar Hoogkerk.

Voor het uitbrengen van de offertes had de pastoor een lijstje opgesteld met data van de ritten. Zo moest de pastoor elke zondag twee keer naar Hoogkerk worden vervoerd: dinsdag en donderdag één keer en verder op katholieke feestdagen één of twee keer. Hij stelde ook als voorwaarde, dat de taxi's gesloten wagens moesten zijn, dus raamdicht en tochtvrij. In de taxi's moest elke zondagmorgen plaats zijn voor 4 personen en op andere dagen en tijden plaats voor twee personen. De taxichauffeur moest de misviering afwachten, duur ca. 1 uur, voordat hij met de pastoor de terugreis naar Zuidhorn kon aanvaarden.

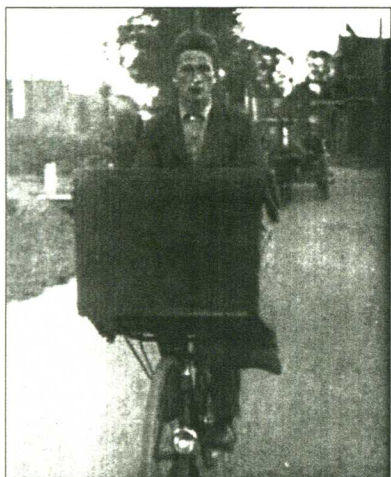

*Afb.2 Taxi merk Paige bouwjaar 1928, gebruikt van 1932 - 1939 door garage Birza
Inclusief chauffeur was het een 7-persoons auto.*

Het taxivervoer werd gegund aan garage Kamp. In een brief aan garage Birza stelde de pastoor dat hij wel graag van zijn diensten gebruik wilde maken voor ritten, die buiten het contract vielen.

Wiebe Renkema

Het 'ongeluk' van bakker Venekamp

Afb. 1

Links (afb.1) de nog jonge bakkerszoon Alje (Ali) Venekamp uit Niekerk op de transportfiets. Eind dertiger jaren kocht hij de bakkerij van Schortinghuis op Brilttil. Een zaak waar *'de loop uit was'* Maar wel op een plek die volgens zijn moeder één voordeel had *'in Brilttil zijn kerk noch toren'*. Wat zij daarmee bedoeld heeft? Wellicht is de verklaring voor deze uitspraak het feit dat het gezin niet lid van een kerk was. Met de overgebleven klanten en een aantal dat hij van zijn vader 'mee kreeg' lukte de start. In de loop van de jaren bouwde de sympathieke 'Ali' een steeds grotere, maar verspreid wonende klantenkring op. En dat in

een tijd waarin de inwoners van Brilttil en Zuidhorn genoeg keuze hadden. Er waren wel zes of zeven bakkers in de gemeente actief. Aanvankelijk had Venekamp nog een knecht maar nadat die in de bezettingsjaren opgepakt werd om in Duitsland te werken deed hij het zonder. Bij drukte hielpen zijn kinderen mee. En ook Brilster schooljongens als Lambert van der Velde die nog smakelijke verhalen kan vertellen uit de tijd dat hij met brood aan de deur kwam.

Afb.2 Winterse opname van de dan al gesloten bakkerij(hoekpand) op Brilttil

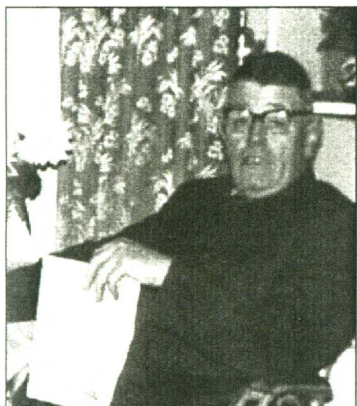

Afb.3 Alje werkt zijn administratie bij, zittend op één van de melkbussen van boer Eise Werksma (Eise Strontje) die op de hoek van de Molenstraat en de Frankrijkerlaan woonde. Zijn schuren stonden achter de openbare school. De muur om het schoolplein is nog nieuw. Het transformatorhuis is groter dan dat wat er nu staat. In het huis, dat rechts van de school is afgebroken, woonde destijds een familie Teeninga.

Grappenmakerij op de Hondebult

De nu volgende gebeurtenis moet zich ergens in de vroege vijftiger jaren hebben afgespeeld. In ieder geval voordat Alje overstapte op gemotoriseerd vervoer in de vorm van een Goggo bestelauto waarvoor geen rijbewijs verplicht was.

De familie Hes van de Hondebult behoorde tot de vaste klanten van Venekamp. Op een keer toen hij weer eens met zijn korf bij moeder Hes aan de keukentafel zat, kreeg echtgenoot Tonnis één van zijn grappige invallen, waarom hij door velen gevreesd werd. Terwijl Alje binnen zijn koffie dronk maakte Tonnis de riempjes los waarmee de 'stoetkorf' aan de transportfiets bevestigd was! Even later fietste de niets vermoedende bakker langs het Holtpad terug richting dorp.

Afb. 4

En hij vloog er achteraan ! Kwam met de kop op de stenen. Dokter d'r bij en ze hebben hem naar ziekenhuis in stad bracht'.

Tonnis realiseerde zich met een schok dat hij te ver gegaan was. Dit had hij niet voorzien, dit was niet de bedoeling geweest. Door emoties overmand verliet hij even later de kapsalon met de mededeling dat hij naar stad moest om te zien hoe het met slachtoffer gesteld was. Het verhaal wil dat hij linea recta naar huis ging om zich te verkleeden. Weer wat later stond hij 'stief in't boord en in zijn goeie pak' bij de Gado halte op de bus naar stad te wachten. Kennelijk werd hij daarbij in de gaten gehouden want toen dit feit aan kapper Jager bericht werd stuurde die iemand naar de bushalte met de boodschap dat Alje Venekamp gezond en wel was. Hoe Tonnis op dit bericht reageerde is niet bekend. Ook weten we niet of het voorval ertoe leidde dat Hes - en zijn broers - zich daarna inhielden bij hun grappenmakerij.

Afb5. Alje Venekamp † mei 2011

Met dank aan mevrouw Roelie Datema-Venekamp en Klaas Hes voor het beschikbaar stellen van de foto's bij dit artikel. Dank ook aan Henk Brink van wie ik dit verhaal voor het eerst hoorde.

Mijnheer Jan

Verhaal van de Noordhorner schoenmaker Hes, dat van alle verhalen het verst teruggaat in de tijd. De originele brief is hieronder cursief afgedrukt

Zoals de meeste lezers wel weten, stond hier in Noordhorn vroeger een borg of heerlijkheid aan de O.Z. van ons dorp. Deze borg Noordwijk werd in de laatste tijd bewoond door de familie Geertsema. In 1852 werd de borg voor sloping verkocht. Een van de zonen van de familie Geertsema, n.l. Jan, had als laatste woonplaats Veendam. Daar heeft hij bij een familielid de laatste jaren gewoond. Toen de borg in 1852 gesloopt werd, is de boel op afbraak gekocht, mijn overgrootvader 'olle Bes', kreeg hiervan een oude hagedoorn singel of heg voor brandhout cadeau, wat hem noodlottig is geworden. Hij sloeg zich n.l. met de hakbijl in de bil, waar hij bloedvergiftiging door heeft gekregen en aan de gevolgen daarvan is overleden.

Maar afijn, ik zou u wat van Mijnheer Jan vertellen. Op een Zondagmorgen was Mijnheer op jacht geweest. Toen hij daarvan thuis kwam, zou juist de preek aangaan, en had hij dus geen tijd om zich te verkleeden. Geen nood. Hij trad de kerk binnen met zijn laarzen aan, plaatste zijn geweer in de hoek en ging in de familiebanken zitten. Toen enkele mensen daarover een aanmerking maakten, n.l. dat hij niet geschoren was, maakte hij de lakonieke opmerking: "Ja mensen, 't is beter ongeschoren in de kerk dan geschoren er niet" en daar konden ze geen antwoord op geven. Daar dit waar was.

Op de boeldag van de afbraak kocht mijn oom Gerh. Hes, toen schoenmaker in Noordhorn, eenige afbraak, welke later bij timmerwerk in huis gebruikt werd, o.a. een paar bedsdeuren van Mijnheer Jan zijn bed, waar aan de binnenzijde een paar doodskoppen op geschilderd waren. Na lange jaren zaten die deuren nog altijd in ons achterhuis voor een kast, waar ze telkens weer door heen schemerden en telkens weer te voorschijn kwamen. Wel dus een zonderling heer.

Nog een mooi verhaal over hem wil ik nog aan de vergetelheid ontrukken. Voor de westgevel van de borg lag een stuk hooiland wat gemaaid moest worden.

Mijnheer Jan nam hiervoor een paar arbeiders aan. Hij maakte er echter een conditie bij. De arbeiders moesten het in een dag doen, anders kregen ze geen geld. Na eenig overleg dachten ze dat het zoowat kon gaan als ze heel hard werkten. Ze hadden echter niet op de snoode plannen van Mijnheer Jan gerekend. Ze begonnen flink te maaien. 's Middag kregen ze spekpannenkoeken, maar mijnheer had daar een flinke dosis rabarberpoeder in gebakken. Ze aten gulzig want ze hadden honger. Het duurde echter niet lang of de een moest even in de wal en daarna ook de ander, want ze kregen vreeselijk pijn in de buik. Daar het steeds erger werd en ze steeds naar de wal moesten, dachten ze: maar zoo krijgen we het niet af.

Mijnheer Jan zat onderwijl voor het raam en had uitbundige pret in het geval. Toen begrepen zij de mop. Ten einde raad trokken ze de boven en onderbroek uit terwijl ze hun hemden op de rug vast bonden met een touw. Ze konden toen maar voort maaien en kregen ten leste het werk toch op tijd klaar.

Ook dit verhaal moet waar gebeurd zijn en heb ik ook meteen aangetoond dat Mijnheer Jan geen gewone was.

Datering en historisch kader

Het is niet zo eenvoudig om alles wat in deze brief wordt verteld goed te dateren. Toch is dat wel van belang. Verhalen over en in verband met de borg Noordwijk en haar bewoners zijn erg schaars. Nagenoeg het enige wat vooralsnog van deze familie bekend is, komt uit kerkelijke archieven. Over de manier waarop men in het dorp met dit kaliber notabele personen omging is nog niet veel aan het papier toevertrouwd.

De datering van het gedeelte dat handelt over de sloop van Noordwijk en de verkoop van diverse afbraakmaterialen, daarover is de website 'krant van toen' te raadplegen. Het verhaal van de bedsteedeuren die zijn oudoom Gerhard, een tijdgenoot van mijnheer Jan, heeft aangeschaft en gebruikt, zal zonder meer correct zijn weergegeven. Gerhard Hes is in 1885 op 75 jarige leeftijd overleden en toen was Martijn Hes 8 jaar. Zeer waarschijnlijk heeft oom Gerhard het zelf wel verteld en de schilderingen laten zien, hij zal er best trots op zijn geweest, al was het dan een lugubere illustratie. Het achterhuis waar de deuren zich bevonden was een plek waar hij dagelijks kwam.

Het ongeval dat leidde tot het sterven van zijn overgrootvader is vast en zeker doorverteld aan de volgende generaties. Zoiets blijft wel een tijd in de familie rondzingen. De overgrootvader, die Martijn hier bedoelt, Jan Gerrits Hes, was ook schoenmaker. Hij is in 1846 in Noordhorn overleden, 70 jaar oud. Hiltje Jans Plak, die voorkomt in de statenbijbel van de familie, was de overgrootmoeder van Martijn. Zij is overleden in mei 1854 op de leeftijd van 79 jaar.

De grootouders van Martijn zijn beiden erg jong gestorven. Grootvader Marten Jakobs in november 1842, 34 jaar oud. En grootmoeder Hiskia Jans Meerveld in mei 1841, nog maar 27 jaar oud ! De in 1837 geboren Jakob Hes, Martijns vader, heeft zijn ouders amper gekend.

Het lijkt er veel op dat, alvorens Noordwijk definitief werd afgebroken en voor afbraak verkocht, er met het opruimen van bepaalde onderdelen, zoals heggen en omheining, al ruim voor 1852 is begonnen. Dat wekt de indruk dat het huis Noordwijk toen al niet meer bewoond werd. Er zijn andere bronnen die dat bevestigen. Zie plattegrond Noordwijk op achterkant omslag

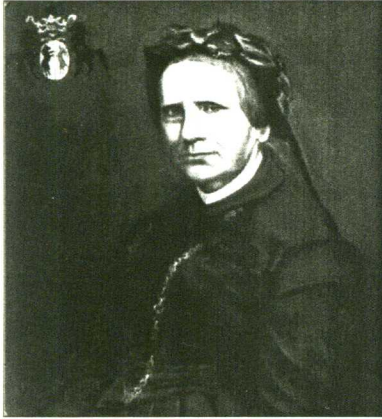
Bij de andere twee geschiedenissen is de tijdsaanduiding niet goed te bepalen. Maar wat doet dat er eigenlijk ook toe, het is zo al leuk genoeg. Nou ja, leuk? Bij het verstoren van de kerkdienst, maar ook bij de grap met de hannekemaaiers is er sprake van een zekere meneer Jan. Je zou met enig recht hier mogen beginnen met: er was eens, heel lang geleden. En dat heel lang geleden is dan uiteraard heel ver voor de tijd van onze Martijn, voor de tijd van zijn vader en mogelijk wel van zijn grootvader. Daar staat tegenover dat de schoenmakersfamilie al generaties lang in Noordhorn woonde; hun statenbijbel geeft dat overduidelijk aan. En mondelinge overlevering was toen wel heel gebruikelijk, de familie Hes is er het levend bewijs van.

Harm Poort heeft ons ook informatie over deze familie met haar woning nagelaten. Zijn voornaamste bron, grootmoeder Hoekstra, heeft deze familie gekend. De gezinnen Hoekstra en Geertsema van Sjallega woonden vlak bij elkaar aan weerszijden van de Noorderweg. Het valt wel op dat Poort het consequent heeft over de 'heerlijkheid' Noorddijk i.p.v. Noordwijk.

Misschien was er wel een dwarsverbinding in het verhalen vertellen tussen de families Poort en Hes. Al noemt Hes het nergens, sommige voorvallen kwamen wellicht uit de vertelkoker van Poort. Jakob Hes junior heeft een boekje van Poort

van een tekening voorzien, waarop onder andere de exacte plaats van deze borg is aangegeven. Deze tekening komt ook voor in het boek 'De Ommelander borgen en steenhuizen' van Formsma e.a.

In 1840 bestond de familie Geertsema van Sjallega uit ouders en 6 kinderen (*, het was geen adellijke-, maar wel een zeer rijke familie. De vader was van 1806 tot 1810 de eerste burgemeester (schout) van de toenmalige gemeente Noordhorn. Een dochter, Christina, is in Noordhorn getrouwd met Gerrit Simon uit

Amsterdam, arts van beroep. Een andere dochter, Elizabeth (*zie foto*), is getrouwd met Arnoldus Gelderman, burgemeester van Zuidhorn en een derde dochter is getrouwd met Roemeling, later burgemeester van Oldekerk. Twee zoons, Willem en Jan, zijn in Veendam terecht gekomen. Poort schrijft over hen: "Jan was een losbol en daarbij niet scherp van verstand, zoodat hij vaak geen geld meer had, om een bittertje te koopen." In de stad Groningen duikt zijn persoon op en dan is hij advocaat,... zonder scherp verstand?

Gemene streken

Als je bovenstaande karakterbeschrijving van Jan leest dan wint het verhaal over de hannekemaaiers aan geloofwaardigheid. Hes vermeldt niet voor niets dat het verhaal waar gebeurd moet zijn. De daden van 'borgheren' of wie daar voor door gingen, waren gebeurtenissen die lang bleven hangen in het volksgeheugen. Het maakte veel indruk en er werd over gepraat, absoluut.

De familie Geertsema, eigenaar en bewoner van Noordwijk, bezat een dubbele familiebank in de Noordhorner kerk, hij staat er nog.

Zo'n adellijk heer of jonker mat zich rechten aan, zoals zijn gedrag in de kerk tijdens de dienst, die voor de gewone man uit de boze waren.

Zijn hele manier van doen straalde iets uit van: ik heb lak aan iedereen en alles.

Over een goed voorbeeld zullen we het dan maar niet hebben.

Het gedrag van 'mijnheer' Jan bij het voorval met de maaiers, ik ga ervan uit dat het hannekemaaiers waren, lijkt erg negatief. Hes had hem voor mij niet 'mijnheer' hoeven noemen. Het was in feite een ordinaire rotstreek om de maaiers

op een dergelijke manier te besodemieteren. De heer Jan was er op uit om het werk gratis gedaan te krijgen, terwijl hij eigenlijk centen genoeg had, meer dan zijn arbeiders.

Van het bijbelse gezegde: 'De arbeider is zijn loon waardig,' leek hij nog nooit gehoord te hebben. De hannekemaaiers kwamen hier niet uit weelde, het waren zeer arme lieden, kleine keuterboeren die thuis niet voldoende inkomen hadden om van te leven. Zij trachtten hier hun jaarinkomen op een redelijk peil te brengen om totale verpaupering thuis te voorkomen. Wat hier gebeurde was geen regel, ze zouden hier waarschijnlijk nooit meer zijn gekomen om het zware oogstwerk te verrichten.

Dit waren enkele korte verhaaltjes over de Noordhorner borg Noordwijk. En toch heel bijzonder! Ze berichten behoorlijk gedetailleerd over gebeurtenissen van lang geleden verteld door tijdgenoten en ze hebben betrekking op invloedrijke dorpsbewoners van wie verder weinig bekend is. Iemand met belangstelling voor de historie, en zeker de plaatselijke, wordt hier warm van. Als Hes en Poort nog leefden dan zou ik hen subiet vragen om meer van dit soort verhalen op papier te zetten of te vertellen.

Piet Helmus

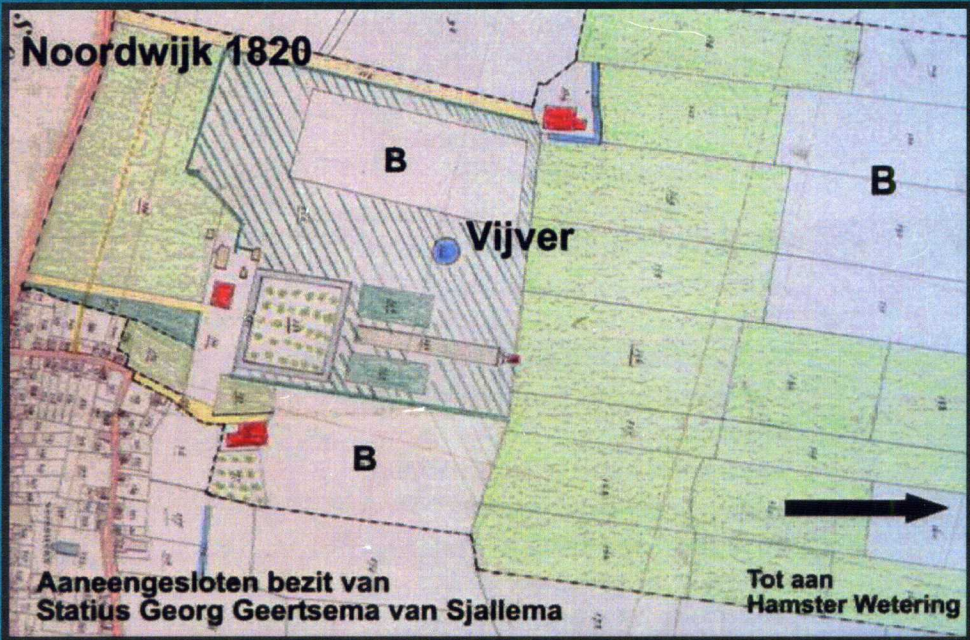
*) In het 'Boerderijenboek van de gemeente Zuidhorn', staat bij de gegevens van boerderij N-19, een overzicht van de erven Geertsema van Sjallema. Hun moeder en vader waren overleden in respectievelijk 1842 en 1822. De zoons heetten Jan Gerard (advocaat te Groningen) en Willem Osebrand (eigenaar te Westerbroek). De dochters hadden veel fraaiere namen, als: Geertruida Johanna, Geertina Maria Anna, Wilhelmina Jacoba Enna Hillegonda en Elizabeth Johanna Warmoldina. Dit alles ter gelegenheid van de verkoop van deze boerderij op 21 februari 1843 in de herberg Halfweg te Noordhorn.

Mien olle dörp

Mien olle dörp woar bistoe bleven?
Hou ken zulks ien ain menskenleven!
't is aales aaners as weleer,
Doe bist mien olle dörp nait meer.
D'r bennen gain stroatjes meer met stoepen.
Gain Jeuden meer en ok gain Poepen.
D'r lopt gain stoetvrouw meer met körven
En ok gain schipper meer met 'n kaar vol törven.
Gain slachter meer met mól op kop,
Gain vrouw met floddermuts meer op.
Gain wip koar met 'n peerd erveur.
En woar is nog 'n onnerdeur?
Gain peerd zel meer ien noodstal komen,
En naargens stoan nog lindebomen.
Bloaspoepen zel je nait meer heuren,
Haardlopers nait meer aan joen deuren.
Gain kiend zel zich op stroat meer woagen
Met tiepeln of met hoaskejaogen.
Baalvlinten ben 'r ok nait meer;
't Mos aales vot veur 't snelverkeer.
't Ben aaner mensken aaner noamen.
En autobus roast langs joen roamen.
Ze zeg 'n: dat gefit meer vertier.
Veur mie is 't morsdood as 'n pier.
Mien olle dörp woar bistoe bleven.
Ik wol wel ain rieksdoalder geven
Kon 'k aal dat vrougere gebeuren
Nog ainmoal even zain en heuren.

Tjaart Sijbrandus Wieringa (overleden 1963) Geboren in Noordhorn in april 1889. Na zijn rechtenstudie bekleedde Tjaart jarenlang de functie van griffier van de Provinciale Staten van Drenthe .

De stippellijn op de plattegrond van Noordwijk geeft de begrenzing aan van het aaneengesloten grondbezit, dat in het oosten begrensd wordt door de Hamster Wetering. Aan de westkant, tussen het huis en nu de Noorderweg, ligt het weiland (lichtgroen) waarop 'mijnheer Jan' de hannekemaaiers liet zwoegen. In het midden de vijver, die nu nog in het plantsoentje aan de Borgweg ligt.

VERKLARING

- schuine groene strepen - 'grond tot vermaak' (bosch)
- donkergroen - bosch
- lange strook grond - 'grond tot vermaak' (vijver)
- tussen twee rechthoekige percelen bos
- percelen B - bouwland